

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

І.С. Бондаренко

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА
(СИНТАКСИС СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ)

підготовки бакалаврів
денної і заочної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

спеціальності 014 «Середня освіта»
предметної спеціальності 014.01 «Українська мова і література»
галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»

ВИКЛАДАЧ: Христіанінова Раїса Олександрівна, доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови
Протокол № 1 від 22 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри української мови

Р. О. Христіанінова

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Р. О. Христіанінова

2025 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: khrystianinova@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2602>

Телефон: (061) 289-12-88 (кафедра)

Інші засоби зв'язку: Viber

Кафедра: української мови

1. Опис навчальної дисципліни

Мета – ознайомити студентів з різними поглядами на проблему складних речень, враховуючи новітні тенденції в розвитку теоретичної та навчальної граматики, особливу увагу приділити функційній семантиці розглянутих одиниць у руслі сучасних засад синтаксичної науки.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Сучасна українська мова (синтаксис складного речення)» є:

- сформуванню системне уявлення про складні речення сучасної української мови;
- розкрити формально-синтаксичну та семантико-синтаксичну структуру складних речень сучасної української мови;
- засвоїти структурно-семантичну типологію складних речень;
- схарактеризувати типи й форми синтаксичних зв'язків та семантико-синтаксичних відношень між предикативними частинами базових складних речень;
- ознайомити студентів з найновішими науковими досягненнями в галузі синтаксису складних речень;
- виробити у студентів уміння й навички аналізу складних речень української мови;
- удосконалити вміння використовувати складні речення в процесі комунікації, грамотно будувати монологічні висловлення та діалоги.

Пререквізити: знання про складне речення, отримані в закладах загальної середньої освіти, дисципліни «Орфографічно-пунктуаційний практикум», «Діалектологія та історія української мови», «Сучасна українська мова (морфологія, синтаксис словосполучення і простого речення, синтаксис простого ускладненого речення)».

Постреквізити: знання з дисципліни потрібні для успішного складання атестаційного екзамену, зокрема виконання практичного завдання.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	8-й	8-й
Кількість кредитів ECTS	2	
Кількість годин	60	
Лекційні заняття	10 год.	2
Практичні заняття	10 год.	4

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

Самостійна робота	40 год.	54
Консультації	Графік консультацій розміщено за покликанням: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/philology/grafik_navchal_nogo_protseesu_ta_rozklad_zanyat	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2602	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
<p>ЗК-2 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).</p> <p>ЗК-5 Дотримання етичних норм.</p> <p>ЗК-8 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).</p> <p>СК-1 Знання сучасних теоретичних основ предметної спеціальності з української мови та літератури</p> <p>СК-2 Уміння застосовувати елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.</p>	<p>Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації).</p> <p>Метод проблемного викладення матеріалу (проблемна лекція, навчальна дискусія).</p> <p>Частково-пошуковий (робота з книгою, робота з фактичним матеріалом).</p> <p>Дослідницький (робота з фактичним матеріалом).</p> <p>Інтерактивні методи (мозковий штурм).</p> <p>Практичні методи (вправи на виокремлення із текстів складних речень, встановлення синтаксичного зв'язку і семантико-синтаксичних відношень між предикативними частинами – компонентами речення, встановлення формально-граматичних типів речень, їхніх семантико-синтаксичних різновидів, синтаксичний розбір складних речень різних</p>	<p>Підсумкові контрольні заходи: екзамен.</p> <p>Поточні контрольні заходи: робота на практичних заняттях, виконання завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання.</p>

<p>СК-5 Дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками.</p> <p>СК-6 Уміння організувати комунікацію учнів і вихованців.</p> <p>СК-10 Комунікація зі спільнотами на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях для розвитку відповідних професійних знань і вмінь, осмислення практик та контекстів.</p> <p>ПРН-1 Знає сучасні теоретичні основи предметної спеціалізації, застосовує елементи теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності.</p> <p>ПРН-2 Володіє культурою мислення, навичками узагальнення, аналізу й синтезу в професійній діяльності.</p> <p>ПРН-6 Володіє основами професійної культури, уміннями підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою.</p> <p>ПРН-8 Виявляє володіння навичками знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел, зокрема й за допомогою цифрових технологій.</p> <p>ПРН-14 Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями та їхніми батьками з</p>	<p>типів, конструювання складних речень різних типів тощо).</p>	
---	---	--

<p>дотриманням етичних норм. ПРН-16 Розуміє значення культури як форми людського існування, різноманіття та мультикультурність світу й керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу й співробітництва. ПРН-17 Уміє вчитися впродовж життя й самостійно удосконалювати здобуту під час навчання кваліфікацію.</p>		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Система базових складних речень сучасної української мови

Тема 1 (2+2). Складне речення як синтаксична одиниця, його структурні компоненти. Система складних речень української мови. Складносурядні речення в сучасній українській мові. Базові складносурядні речення. Формально-граматичні ознаки складносурядних речень української мови у традиційному і функційно-категорійному синтаксисі. Семантичні типи складносурядних речень української мови. Розділові знаки в складносурядних реченнях. Складносурядні речення в шкільному курсі синтаксису української мови.

Тема 2 (2+2). Система складнопідрядних речень сучасної української мови. Базові складнопідрядні речення. Складнопідрядні речення в системі складних речень української мови. Типологія складнопідрядних речень. Базові складнопідрядні речення прислівного типу. Присубстантивно-атрибутивні складнопідрядні речення. З'ясувально-об'єктні і порівняльно-об'єктні складнопідрядні речення. Складнопідрядні речення з просторовим значенням. Займенниково-співвідносні складнопідрядні речення. Формально-граматичні типи займенниково-співвідносних складнопідрядних речень. Семантико-синтаксичні типи займенниково-співвідносних складнопідрядних речень. Складнопідрядні речення детермінантного типу. Формально-граматичні ознаки детермінантних складнопідрядних речень. Семантико-синтаксичні типи детермінантних складнопідрядних речень. Розділові знаки в складнопідрядних реченнях. Складнопідрядні речення в шкільному курсі синтаксису української мови.

Тема 3 (2+2). Безсполучникові складні речення. Семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами безсполучникових складних речень. Безсполучникові складні речення з однотипними й різнотипними частинами. Потрактування безсполучникових конструкцій в новітньому синтаксисі. Розділові знаки в безсполучникових складних реченнях. Безсполучникові складні речення в шкільному курсі синтаксису української мови.

Змістовий модуль 2
Багатокомпонентні складні речення в сучасній українській мові.
Текст. Українська пунктуація

Тема 4 (2+2). Багатокомпонентні складні речення в сучасній українській мові. Типи багатокомпонентних складних речень. Багатокомпонентні складносурядні речення з однотипними та різнотипними відношеннями між предикативними частинами. Багатокомпонентні безсполучникові речення. Багатокомпонентні складнопідрядні речення. Формально-граматичні типи багатокомпонентних складнопідрядних речень: конструкції з послідовною підрядністю, однорідною супідрядністю, неоднорідною супідрядністю, змішаного типу. Складні синтаксичні конструкції. Різновиди складних синтаксичних конструкцій. Багатокомпонентні складні речення в шкільному курсі української мови.

Тема 5 (2+2). Текст, його ознаки. Структура тексту. Засоби зв'язку речень у тексті. Відтворення чужого мовлення на письмі. Пряма мова, непряма мова, невласне пряма мова. Цитати.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Лекція 1	Тема 1. Складне речення як синтаксична одиниця. Складносурядні речення в сучасній українській мові.	2	0,25	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Практичне заняття 1	Тема. Система складних речень української мови. Базові складносурядні речення. Перелік питань: 1. Складне речення як синтаксична одиниця, його структурні компоненти. Базові і багатокомпонентні складні речення. 2. Складносурядні речення. Формально-граматичні ознаки складносурядних речень української мови. 3. Семантичні типи складносурядних речень української мови. 4. Розділові знаки в складносурядних реченнях. Завдання: Виконання вправ на розрізнення простих ускладнених і складних речень, виокремлення складносурядних речень із текстів, визначення формально-граматичних і семантико-синтаксичних типів базових складносурядних речень, конструювання базових складносурядних речень.	2	0,5	<i>1 раз на 2 тижні</i>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

Самостійна робота 1	<p>Тема. Базові складні речення в українській мові.</p> <p>Питання для розгляду:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Типології базових складних речень у синтаксичній науці: логіко-граматична, формально-граматична, структурно-семантична, функційна. 2. Основні ознаки базових складних речень. <p>Завдання для виконання: Написати невелике есе (на вибір):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) типологія базових складних речень в історії українського мовознавства; 2) складносурядні речення в традиційному і функційно-категорійному синтаксисі української мови. 	8	12	
Лекція 2	<p>Тема 2. Система складнопідрядних речень сучасної української мови.</p>	2	0,5	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Практичне заняття 2	<p>Тема. Базові складнопідрядні речення. Типологія базових складнопідрядних речень.</p> <p>Перелік питань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Базові складнопідрядні речення прислівного типу, їхні формально-граматичні і семантико-синтаксичні різновиди. 2. Базові складнопідрядні речення детермінантного типу, їхні семантико-синтаксичні різновиди. 3. Займенниково-співвідносні складнопідрядні речення, їхні формально-граматичні різновиди та семантика. <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконання практичних завдань на виокремлення складнопідрядних речень різних формально-граматичних типів, визначення їхніх семантичних різновидів. 2. Виконання практичних завдань на синтаксичний аналіз базових складнопідрядних речень. 	2	1	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Самостійна робота 2	<p>Тема. Складнопідрядні речення у традиційному і функційно-категорійному синтаксисі.</p> <p>Питання для розгляду:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні відомості про складнопідрядні речення в традиційному синтаксисі. 2. Типи складнопідрядних речень у функційно-категорійному синтаксисі. <p>Завдання для виконання: Підготувати невелике письмове повідомлення про складнопідрядні речення в</p>	8	10	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

	традиційному і функційно-категорійному синтаксисі.			
Лекція 3	Тема 3. Безсполучникові складні речення в сучасній українській мові	2	0,25	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Практичне заняття 3	Тема. Безсполучникові складні речення в сучасній українській мові Перелік питань: 1. Семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами безсполучникових складних речень. 2. Безсполучникові складні речення з однотипними частинами, їхні семантичні різновиди. 3. Безсполучникові складні речення з різнотипними частинами, їхні семантичні різновиди. Розділові знаки між їх частинами. 4. Потрактування безсполучникових конструкцій в новітньому синтаксисі. Завдання: Виконання практичних завдань на знаходження в текстах та виокремлення безсполучникових складних речень, конструювання безсполучникових складних речень, трансформацію безсполучникових складних речень у сполучникові і навпаки.	2	0,5	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Самостійна робота 3	Тема. Безсполучникові складні речення в традиційному і новітньому синтаксисі. Питання для розгляду: 1. Витлумачення безсполучникових складних речень у традиційному синтаксисі. 2. Розуміння безсполучникових складних речень у новітньому синтаксисі. Завдання для виконання: Підготувати невелике письмове повідомлення на одне із поданих вище питань на вибір.	8	12	
Лекція 4	Тема 4. Багатокомпонентні складні речення в сучасній українській мові.	2	0,5	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Практичне заняття 4	Тема. Типи багатокомпонентних складних речень у сучасній українській мові. Перелік питань: 1. Багатокомпонентні складносурядні речення з однотипними та різнотипними відношеннями між предикативними частинами. 2. Багатокомпонентні безсполучникові речення.	2	1	<i>1 раз на 2 тижні</i>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

	<p>3. Багатокомпонентні складнопідрядні речення. Формально-граматичні типи багатокомпонентних складнопідрядних речень.</p> <p>4. Складні синтаксичні конструкції, їхні різновиди.</p> <p style="text-align: center;">Завдання:</p> <p>Виконання практичних завдань на визначення різних типів багатокомпонентних складних речень, побудову схем багатокомпонентних складних речень, виокремлення із текстів багатокомпонентних складних речень визначених типів.</p>			
Самостійна робота 4	<p>Тема. Багатокомпонентні складні речення.</p> <p style="text-align: center;">Питання для розгляду:</p> <p>1. Багатокомпонентні складносурядні речення з однотипними та різнотипними відношеннями між предикативними частинами.</p> <p>2. Багатокомпонентні безсполучникові речення.</p> <p style="text-align: center;">Завдання для виконання:</p> <p>Виконання практичних завдань на знаходження в тексті складних багатокомпонентних речень різного типу та побудову їх схем.</p>	8	10	
Лекція 5	<p>Тема 5. Текст, його ознаки та структура. Відтворення чужого мовлення на письмі.</p>	2	0,5	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Практичне заняття 5	<p>Тема. Текст, його ознаки та структура. Відтворення чужого мовлення на письмі.</p> <p style="text-align: center;">Перелік питань:</p> <p>1. Текст, його ознаки. Структура тексту. Засоби зв'язку речень у тексті.</p> <p>2. Відтворення чужого мовлення на письмі. Пряма мова, непряма мова, невласне пряма мова.</p> <p>3. Цитати.</p> <p style="text-align: center;">Завдання:</p> <p>Виконання практичних завдань на аналіз структури текстів, засобів зв'язку речень у тексті, виявлення засобів відтворення в тексті чужого мовлення.</p>	2	1	<i>1 раз на 2 тижні</i>
Самостійна робота 5	<p>Тема. Відтворення чужого мовлення на письмі. Пряма мова, непряма мова, невласне пряма мова. Цитати.</p> <p style="text-align: center;">Питання для розгляду:</p> <p>1. Пряма мова, розділові знаки в реченнях із прямою мовою.</p>	8	10	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

	2. Непряма мова, розділові знаки в реченнях із непрямою мовою. 3. Невласне пряма мова. 4. Цитати. Дослівне цитування, непряме цитування. Завдання для виконання: Виконання практичних завдань на знаходження в текстах чужого мовлення, різних видів цитування.			
Загалом		60		

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття 1	Обговорення основних теоретичних положень. Виконання практичних завдань	Обговорення теоретичних питань, визначених планом практичного заняття.	2 бали – пояснення правильне, ґрунтовне, думки викладено логічно, теоретичні положення проілюстровано прикладами. 1 бал – теоретичне положення висвітлене поверхово, не всі наведені приклади доречні.	2
		Виконання практичних завдань на: 1) розрізнення простих ускладнених і складних речень, 2) визначення засобів зв'язку предикативних частин складних речень; 3) виокремлення складних речень із текстів; 4) визначення формально-граматичних і семантико-синтаксичних типів базових складносурядних речень; 5) на синтаксичний аналіз базових складносурядних речень.	3 бали – завдання виконано правильно, ґрунтовно пояснено; 2 бали – завдання виконано загалом правильно, пояснено; допущено окремі незначні неточності; 1 бал – у виконанні завдання допущено помилки, пояснення невпевнені, зі значними неточностями; 0 балів – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок.	3

Завдання 1	Виконання індивідуального письмового завдання	Написати невелике есе (на вибір): 1) щодо типології базових складних речень в історії українського мовознавства; 2) щодо теоретичних відомостей про складносурядні речення в традиційному і функційно-категорійному синтаксисі української мови.	5 балів – матеріал ґрунтовно проаналізовано, думки викладено логічно, теоретичні положення вдало проілюстровано прикладами. 4 бали – матеріал проаналізовано добре, думки викладено логічно, проте допущено окремі неточності, теоретичні положення вдало проілюстровано прикладами. 3 бали – матеріал проаналізовано загалом добре, думки викладені зрозуміло, теоретичні положення не завжди підкріплені прикладами або приклади дібрано невдало. 2 бали – повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування, непослідовно викладене. 1 бал – повідомлення не продумане, непослідовно викладене, містить багато неточностей.	5
Практичне заняття 2	Обговорення теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань	Коротке обговорення теоретичних питань, визначених планом практичного заняття. 1. Виконання практичних завдань на виокремлення складнопідрядних речень різних формально-граматичних типів, визначення їхніх	2 бали – повідомлення ґрунтовне, думки викладено логічно, теоретичні положення проілюстровано прикладами. 1 бал – повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування, непослідовно викладене. 3 бали – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; 2 бали – завдання виконані правильно, проте пояснені дещо	2 3

		семантичних різновидів. 2. Виконання практичних завдань на синтаксичний аналіз базових складнопідрядних речень.	невпевнено; допущено окремі неточності; 1 бал – у виконанні завдання допущено значну кількість помилок, пояснення нечіткі, плутані, з порушенням логіки; 0 балів – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок.	
Завдання 2	Виконання індивідуального письмового завдання	Підготувати невелике письмове повідомлення про базові складнопідрядні речення в традиційному і функційно-категорійному синтаксисі.	5 балів – матеріал ґрунтовно проаналізовано, думки викладено логічно, теоретичні положення вдало проілюстровано прикладами. 4 бали – матеріал проаналізовано добре, думки викладено логічно, проте допущено окремі неточності, теоретичні положення вдало проілюстровано прикладами. 3 бали – матеріал проаналізовано загалом добре, думки викладені зрозуміло, теоретичні положення не завжди підкріплені прикладами або приклади дібрано невдало. 2 бали – повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування, непослідовно викладене. 1 бал – повідомлення не продумане, непослідовно викладене, містить багато неточностей.	5
Практичне заняття 3	Обговорення теоретичного	Обговорення теоретичних питань, визначених планом практичного заняття.	2 бали – повідомлення ґрунтовне, думки викладено логічно, теоретичні положення	2

	матеріалу. Виконання практичних завдань	Виконання практичних завдань на: 1) знаходження в текстах та виокремлення безсполучникових складних речень; 2) конструювання безсполучникових складних речень; 3) трансформацію безсполучникових складних речень у сполучникові і навпаки; 4) синтаксичний аналіз безсполучникових складних речень.	проілюстровано прикладами. 1 бал –повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування,непослідовно викладене. 3 – завдання виконане правильно, ґрунтовно пояснене; 2 бали – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 1 бал – у виконанні завдання допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями; 0 балів – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок	3
Завдання 3	Виконання індивідуального письмового завдання	Підготувати невелике письмове повідомлення на одне із поданих вище питань на вибір: 1. Витлумачення безсполучникових складних речень у традиційному синтаксисі. 2. Розуміння безсполучникових складних речень у новітньому синтаксисі.	5 балів – матеріал ґрунтовно проаналізовано, думки викладено логічно, теоретичні положення вдало проілюстровано прикладами. 4 бали – матеріал проаналізовано добре, думки викладено логічно, проте допущено окремі неточності, теоретичні положення вдало проілюстровано прикладами. 3 бали – матеріал проаналізовано загалом добре, думки викладені зрозуміло, теоретичні положення не завжди підкріплені прикладами або приклади дібрано невдало. 2 бали – повідомлення не зовсім продумане, без	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

			глибокого обґрунтування, непослідовно викладене. 1 бал – повідомлення не продумане, непослідовно викладене, містить багато неточностей.	
Практичне заняття 4	Виконання практичних завдань	Виконання практичних завдань на: 1) визначення різних типів багатокомпонентних складних речень; 2) побудову схем та синтаксичний аналіз багатокомпонентних складних речень; 3) виокремлення із текстів багатокомпонентних складних речень визначених типів.	5 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; 4 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 3 – завдання виконані правильно, проте пояснені дещо невпевнено; допущено окремі незначні неточності; 2 – у виконанні завдання допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями; 1 – у виконанні завдання допущено значну кількість помилок, пояснення нечіткі, плутані, з порушенням логіки; 0 – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок.	5
Завдання 4	Виконання індивідуального письмового завдання	1. Виписати з обраної художньої книги 10 багатокомпонентних речень, побудувати їх схеми: 1) 1 багатокомпонентне складносурядне речення з однотипними відношеннями між предикативними частинами; 2) 1 багатокомпонентне складносурядне речення з різнотипними відношеннями між предикативними частинами; 3) 1 багатокомпонентне	За кожне правильно виписане речення й правильно вибудовану його схему – 1 бал.	10

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

		складнопідрядне речення з однорідною супідрядністю; 4) 1 багатокомпонентне складнопідрядне речення з неоднорідною супідрядністю; 5) 1 багатокомпонентне складнопідрядне речення з однорідною і неоднорідною супідрядністю; 6) 1 багатокомпонентне складнопідрядне речення з послідовною підрядністю; 7) 1 багатокомпонентне складнопідрядне речення з супідрядністю та послідовною підрядністю; 8) 1 багатокомпонентне безсполучникове речення з однотипними частинами; 9) 1 багатокомпонентне безсполучникове речення з різнотипними частинами; 10) 1 складну синтаксичну конструкцію.		
Практичне заняття 5	Виконання практичних завдань	Виконання практичних завдань на: 1) аналіз структури текстів; 2) засобів зв'язку речень у тексті.	5 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; 4 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 3 – завдання виконані правильно, проте пояснені дещо невпевнено; допущено окремі незначні неточності; 2 – у виконанні завдання допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями; 1 – у виконанні завдання допущено значну кількість помилок, пояснення нечіткі, плутані, з порушенням логіки; 0 – завдання виконане з	5

			<p>порушує логіку його викладення; не виокремлює основних положень, не завжди наводить приклади; відповідь містить чимало незначних неточностей та окремі значні помилки;</p> <p>4-3 бали – студент частково висвітлює теоретичне питання, відповідь вибудовує з порушенням логіки; не виокремлює основних положень, наводить мало прикладів; відповідь містить багато неточностей та значних помилок;</p> <p>2-1 бал – студент дуже поверхово й плутано висвітлює теоретичне питання; не виокремлює основних положень; не наводить прикладів; відповідь містить багато значних помилок.</p>	
	Тестові завдання	Виконати 20 тестових завдань (Розміщено в СЕЗН Moodle)	За кожне правильно виконане завдання - 1 бал	20
	Практичне завдання	Виконати синтаксичний аналіз складного речення.	<p>10-9 балів – речення визначено й схарактеризовано правильно, можлива одна незначна неточність;</p> <p>8-7 балів – речення визначено правильно, допущено кілька незначних неточностей у його характеристиці;</p> <p>6-5 балів – речення визначено правильно, але схарактеризовано поверхово;</p> <p>4-3 бали – лише вказано тип речення, але не схарактеризовано його;</p>	10

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

			2-1 бал – тип речення визначено неправильно.	
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література:

1. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
2. Вовченко Г. І. Прикладне українське мовознавство: Синтаксис складного речення сучасної української літературної мови : навчально-методичний посібник. Ужгород, 2023. 67 с.
3. Городенська К. Г. Сполучникові складносурядні речення української мови в нових координатах формально-граматичної та семантико-синтаксичної структури. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня “Рута”», 2022. 208 с.
4. Мариненко І. О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.
5. Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчальний посібник. Луцьк : Надтир'я, 2021. 268 с.
6. Ротару І. Ю. Типологія складних речень зі взаємозалежними частинами в сучасній українській літературній мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Харків, 2014. 20 с.
7. Рула Н. В. Семантико-синтаксична типологія складносурядних речень у сучасній українській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Луцьк, 2019. 260 с.
8. Сучасна українська літературна мова : Синтаксис [підручник]. За ред. А. К. Мойсієнка. Київ: Знання, 2013. 238 с.
10. Христіанінова Р. Складнопідрядні речення відповідності / невідповідності в сучасній українській літературній мові. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Лінгвістика”*. 2014. Вип. 21. С. 35–38.
11. Христіанінова Р. О. Лінгвістичний статус безсполучникових складних утворень. *Наукові записки. 2014. Том 164 : Філологічні науки (Мовознавство)*. С. 33–38.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Сучасна українська мова

12. Христіанінова Р. О. Формально-граматична типологія складнопідрядних речень. *Мовознавчий вісник*. Вип. 20. Черкаси, 2015. С. 93–98.
13. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові. Київ : Інститут української мови ; Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012.
14. Христіанінова Р. О. Безсполучникові складносурядні речення в сучасній українській мові. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького національного університету*. 2013. Вип. 9. Ч. 2. С. 185–194.
15. Христіанінова Р. О. Два способи творення складносурядних речень у сучасній українській мові. *Лінгвістична теорія та практика: історичне надбання, актуальні проблеми та перспективи розвитку : матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті д. філол. наук, проф. А. К. Корсакова, 12–13 грудня 2014 р., МГУ*. Одеса : МГУ, 2014. С. 21–23.
16. Христіанінова Раїса. Асемантичні сполучники *i (й), a* в складносурядних та синкретичних сурядно-підрядних реченнях. *Мова: класичне – модерне – постмодерне*. 2019. № 5. С. 139–157.
17. Христіанінова Р. О. Складні речення з недиференційованим зв'язком у сучасній українській мові. *Синтаксис української мови : хрестоматія : у 2 ч. / Упоряд. : А. Мойсієко, В. Чумак, С. Шевель*. Київ : ВПЦ “Київський університет”, 2019. Ч. 1. С. 525–536.
18. Христіанінова Р. О. Еволюція вчення про складнопідрядні речення в українській лінгвістиці I половини ХХ ст. *Philological science and education: transformation and development vectors: Collective monograph. Vol. 2. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”*, 2021. 422 p. С. 299–317.
19. Христіанінова Р. О. Наукові обшири професора Іларіона Слинька. *Українська мова*. 2021. № 1 (77). С. 122–127.
20. Khrystianinova Rayisa. Формально-граматична і семантико-синтаксична типологія протиставних складносурядних речень української мови. *Wyraz i zdanie w językach słowiańskich. Monografia II / Red. Oleh Beley. Wrocław: Oficyna Wydawnicz AUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe*, 2020. – S. 71–86.
21. Шитик Л. Критерії, прийоми та алгоритми диференціювання складнопідрядних речень. *Теоретична і дидактична філологія*. 2025. Вип. 40. С. 223–251.
22. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підруч. : [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., доповн. Київ : Академія, 2010. 406 с.
23. Bak P. Gramatyka języka polskiego. Warszawa : Wiedza Powszechna, 2010. 508 s.
24. Khrystianinova R. O. Syncretic constructions with signs of complex sentences in modern Ukrainian. *Modern Approaches to Philological Studies. Collective monograph. Lviv-Toruń : Liha-Pres*, 2020. P. 81–105.

Інформаційні ресурси:

1. Загнітко А. Український синтаксис : теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009, 137 с. URL: http://www.ukrajnistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf
2. Загнітко А., Миронова Г. Синтаксис української мови : Теоретико-прикладний аспект. Brno : Masarykova univerzita, 2013. 223 s. URL : <https://digilib.phil.muni.cz/data/handle/11222.digilib/128790/monography.pdf>
3. Христіанінова Р. Безсполучникові складнопідрядні речення в сучасній українській мові. *Філологічні науки. Мовознавство*. 2014. № 2. С. 3–7. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/5420/1/3.pdf>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування лекційних занять є важливим у вивченні цього курсу. Теми пропущених лекційних занять мають бути опрацьовані самостійно та подані для перевірки у

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

вигляді невеликого конспекта протягом 2-х тижнів після пропуску.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати на консультації протягом двох тижнів після пропуску.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання смартфонів, планшетів та інших девайсів під час лекційних та практичних занять дозволено виключно з навчальною метою з дозволу викладача (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів підсумкового контролю (виконання письмового теоретичного завдання, тестів) використання девайсів заборонено.

Політика академічної доброчесності. Виконання усіх практичних завдань має бути самостійним. Якщо кілька осіб подадуть на перевірку ідентично виконані завдання, такі завдання нікому зараховані не будуть, незалежно від того, хто виконував і хто списував. Відповіді на теоретичні питання можуть бути підкріплені цитатами відомих учених із обов'язковим покликанням на ті праці, цитату з яких студент використав. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають відповідального ставлення до вибору джерел. Покликання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимими. Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua>

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Підтверджені сертифікатом результати неформальної або інформальної освіти (виступи на конференціях, круглих столах) з окремих тем курсу будуть оцінені балами, визначеними силабусом за відповідну тему.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
Сучасна українська мова

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.
Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.